

Utlåtande 2012:14 RVII (Dnr 325-303/2011)

**Avgiften till familjerådgivning
Motion (2011:5) av Roger Mogert (S)**

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.
Motion (2011:5) av Roger Mogert (S) om ”Avgiften till familjerådgivning” besvaras med hänvisning till vad som sagts i detta utlåtande.

Föredragande borgarrådet Anna König Jerlmyr anför följande.

Ärendet

Kommunfullmäktige beslutade att höja besöksavgiften inom familjerådgivning från 250 kr till 450 kr november 2009. Motionären Roger Mogert (S) föreslår i motion (2011:5) att avgiften för familjerådgivning åter sänks till 250 kr samt att kostnader och konsekvenser av en avgiftsfri familjerådgivning utreds.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, socialnämnden, Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd, Skärholmens stadsdelsnämnd och Älvsjö stadsdelsnämnd.

Stadsledningskontoret anser att i den kundundersökning som socialnämnden genomförde 2010 finns det några negativa kommentarer om prishöjningen men också kommentarer om att höjningen var rimlig vilket också stödjer stadsledningskontorets åsikt att en avgiftssänkning inte ska föreslås.

Socialnämnden anser att det finns inga uppgifter på att par avstår familjerådgivning på grund av kostnaden då ungefär samma antal personer besöker familjerådgivningen som innan avgiftshöjningen. Det finns möjlighet till avgiftsbefrielse för familjer med inkomst i nivå med eller under normen för försörjningsstöd men mycket få ansöker om detta i nuläget. Socialnämnden för statistik och följer utvecklingen av antal samtal och antal par som söker avgiftsbefrielse.

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd anser att tillgängligheten till professionell familjerådgivning behöver öka – inte minst ur ett kvinnoperspektiv. För att fler ska få tillgång till familjerådgivning, anser nämnden att det vore bra om alternativa arbetsätt kunde utvecklas för att öka tillgängligheten till familjerådgivning för invånarna i Rinkeby-Kista.

Skärholmens stadsdelsnämnd anser att den erfarenhet familjerättsverksamheten i Skärholmen har, är att många av de familjer som kommer i kontakt med stadsdelen i familjerättsfrågor är i behov av familjerådgivning. Många av dessa familjer har en ansträngd privatekonomi. Huruvida dålig ekonomi hindrar dessa familjer att ta hjälp från familjerådgivning har nämnden inte kännedom om.

Älvsjö stadsdelsnämnd anser att en kartläggning i första hand bör genomföras av om antalet par och besökstillfällena har minskat sedan besöksavgiften höjdes innan ställning tas till om avgiften ska förändras.

Mina synpunkter

Familjerådgivning ska finnas för de familjer som av olika anledningar är i behov av råd och stöd. Avgiften i sig bör vara utformad så att de inte exkluderar människor. Jag delar motionärens uppfattning att detta är en viktig service som staden ansvarar för att tillhandahålla. En väl fungerande familjerådgivning innebär med stor sannolikhet att problem och slitningar inom familjen kan klaras upp men också vara en god social investering för framtiden. Det är viktigt, inte minst för eventuella barn, att familjen utgör en trygghet och en fungerande skyddsfaktor.

Kundvalsmodellen för familjerådgivning infördes 2009. Jämfört med 2008 ökade antalet samtal med 90 procent. Under 2010 har 60 procent fler familjer fått familjerådgivning jämfört med 2008 och vi har idag ingen kö i Stockholms stad. Andelen par som söker, och beviljas, avgiftsbefrielse är idag den samma som innan prishöjningen, vilket stärker uppfattningen om att inga par avstår familjerådgivning på grund av den höjda kostnaden.

För de familjer med inkomst i nivå med eller under normen för försörjningsstöd finns möjlighet att ansöka om avgiftsbefrielse. Samarbetssamtal gällande ett gemensamt föräldraskap efter en separation är fortfarande avgiftsfria.

Under 2011 ser vi ett fortsatt hårt tryck på familjerådgivningen. Statistiken visar både att servicen är efterfrågad men också att avgifterna inte leder till att exkludera par från att söka stöd.

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Motion (2011:5) om avgiften till familjerådgivning

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarrådet *Karin Wanngård* (S) enligt följande.

Jag föreslår att kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta att

1. bifalla motionen
2. därutöver anföra följande

Det har nog aldrig tidigare förekommit att kommunen höjer kostnaden för en social tjänst till närmast det dubbla. Särskilt som familjerådgivning är en oerhört viktig förebyggande insats, något alla partier brukar värna om. Hösten 2009 kom förslaget om avgiftshöjning. Syftet var att hålla kostnaderna nere, eftersom efterfrågan ökat markant med flera aktörer och val. Effekt av höjningen från 250 till 450 kronor blev att tillgängligheten minskade, särskilt för resurssvaga grupper.

Den slutsats man drar av att få människor söker avgiftsbefrielse är märklig. Avgiftsbefrielse kräver en inkomstnivå på eller under vad som gäller för försörjningsstöd. Den nivån är som bekant mycket låg. En bråkdel av familjerna har så låg inkomst lyckligtvis. Därför blir argumentet inte hållbart. Även med mer normala inkomster är 450 kronor per rådgivningssamtal kännbart. Och det gäller ju 450 kronor gånger 5 eller 10 eller ibland 15 gånger.

Åtgärden med avgiftshöjningen fungerar- och är förmodligen tänkt att fungera - på två sätt:

- dels ger den ett tillskott till kommunens kassa med 200 kr gånger antalet samtal
- dels minskar den kommunens utgifter med 1450 kr (stadens kostnad för rådgivning hos privata vårdgivare 2010) gånger ett okänt antal besök, som aldrig blir av därför att folk inte har råd med avgiften.

Enligt socialtjänstlagen ska kommunen sörja för att familjerådgivning erbjuds dem som begär det. Alltså inte bara dem som har råd att begära det. Enligt tillämpningsföreskrifterna får kommunen ta ut avgifter, men avgifterna bör inte läggas på en sådan

nivå att de avhåller enskilda från att vända sig till den kommunala familjerådgivningen.

Reservation anfördes av borgarrådet *Daniel Helldén* (MP) enligt följande.

Jag föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande

1. att avgiften för familjerådgivningen sänks till i första hand 250 kronor
2. att kostnader och konsekvenser av en ytterligare avgiftssänkning utreds
3. att också säga följande

Avgiften för familjerådgivning bör vara låg och ligga på samma nivå som egenavgiften när man besöker vårdcentral, i nuläget 150 kronor. Att människor har möjlighet att få hjälp av familjerådgivningen kan bidra till att större och mer utdragna konflikter kan undvikas. Familjerådgivning som är lätt tillgänglig kan även bidra till att förebygga föräldrars våld mot varandra eller mot sina barn.

När avgiften höjdes från 250 till 450 kronor förlorade familjerådgivningen en grupp, främst barnfamiljer, som har låg inkomst men inte tillräckligt låg för att ligga på socialbidragsnormen. Dessutom glesade många ut samtalen eller minskade antalet samtal. Antalet samtal har sjunkit med cirka 16 procent, även om antalet personer som besöker familjerådgivningen inte förändrats särskilt mycket.

Många med invandrabakgrund i exempelvis Rinkeby-Kista använder sig av de resurser som man finner i den ”utvidgade familjen” (extended family) när man söker att lösa problem inom familjen eller äktenskapet. Den höga avgiften kombinerat med hög arbetslöshet och små inkomster gör rimligtvis att många undviker att söka hjälp från kommunen. Det leder till att man går miste om professionellt stöd i situationer då detta kanske vore det bästa.

Det kan också behövas insatser för att göra invånarna i t ex Rinkeby-Kista eller Skärholmen medvetna om att familjerådgivningen finns. Även möjligheten till införande av ett högkostnadsskydd till familjer som behöver flera möten bör undersökas. Som stadsdelsförvaltningen i Rinkeby-Kista påpekar vore det bra om alternativa arbetssätt kan utvecklas för att öka tillgängligheten till familjerådgivning för hela stadens invånare.

Vid en jämförelse med andra kommuner ser man att vissa ligger mycket lägre än Stockholm. Upplands Väsby tar t.ex. bara 125 kronor för ett besök hos familjerådgivningen.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Motion (2011:5) av Roger Mogert (S) om ”Avgiften till familjerådgivning” besvaras med hänvisning till vad som sagts i detta utlåtande.

Stockholm den 14 december 2011

På kommunstyrelsens vägnar:
STEN NORDIN

Anna König Jerlmyr

Ylva Tengblad

Reservation anfördes av *Roger Mogert, Tomas Rudin och Maria Östberg Svanelind* (alla S) med hänvisning till reservationen av (S) i borgarrådsberedningen.

Reservation anfördes av *Emilia Hagberg och Stefan Nilsson* (båda MP) med hänvisning till reservationen av (MP) i borgarrådsberedningen.

Reservation anfördes av *Ann-Margarethe Livh* (V) enligt följande.

Jag föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Motion (2011:5) av Roger Mogert (S) om ”Avgiften till familjerådgivning” bifalles.
2. Därutöver vill vi framföra följande

Alla par och familjer i Stockholms stad ska ha en verklig möjlighet att söka och få familjerådgivning, när de behöver hjälp med samlevnadsproblem och konflikter. Idag når inte familjerådgivningen alla som behöver den viktiga servicen på grund av strukturella hinder, vilket exemplifieras mycket tydligt i remissvaren från Rinkeby-Kista och Skärholmen.

Vänsterpartiet vill gå en annan väg för att öka tillgängligheten till familjerådgivning än konkurrensutsättning och höjda avgifter. Istället för ogenomtänkta avgiftshöjningar som förstärker strukturella skillnader vill vi utöka den kommunala familjerådgivningen och bredda kompetensen för att fånga upp behov även i förorter som Rinkeby och Skärholmen. Verksamheten ska byggas upp enligt lokala förutsättningar, i samverkan med stadsdelsnämnderna. En möjlighet är filialmottagningar. Ett medel att nå fler par och familjer är också att öka det utåtriktade arbetet med fokus på förorter.

Stockholm har den näst högsta avgiften i länet enligt ärendet. Det är inget att vara stolt över att nästan toppa den rankinglistan. Upplands Väsby tar enligt ärendet till exempel bara ut 125 kronor för ett besök, vilket är hälften av Stockholms stads avgift före avgiftshöjningen! Avgiftshöjningen drabbar både människor med normala inkomster som tycker att 450 kr per rådgivningssamtal är dyrt i förhållande till exempelvis ett läkarbesök och människor med lägre inkomster som inte är berättigade till avgiftsreducering. Vänsterpartiet har därför avsatt pengar i 2012 års budget för att sänka avgiften till 250 kr.

Skulle en lika stor andel i Rinkeby- Kista söka familjerådgivning som i staden skulle det bli 300-350 personer. I verkligheten är det bara är omkring en tiondel eller färre. Orsakerna är exempelvis utländsk bakgrund, språk och kulturkompetens hos familjerådgivarna, avgiftens storlek och geografiskt avstånd till familjerådgivningen som idag främst ligger i innerstaden.

I Skärholmen har många familjer som har kontakt med familjerätten också behov av familjerådgivning. Många har en ansträngd privatekonomi. En sänkt avgift till familjerådgivningen skulle öka tillgängligheten för föräldrar med små inkomster. Närmare hälften av barnärendena hos socialtjänsten handlar om våld i nära relationer. Ökade möjligheter till förebyggande insatser, till exempel familjerådgivning, skulle kunna bidra till att hjälpa barn som riskerar att fara illa i samband med föräldrars konflikter.

Staden kan inte nöja sig med en målgrupp för familjerådgivningen som har så goda inkomster att en i det närmaste fördubbling av avgiften inte påverkar deras möjligheter att begära rådgivning. Och staden kan inte tro att höjningen inte påverkar de som har behov av rådgivning, bara för få söker reducerad avgift. Att ungefär samma antal personer söker rådgivning före som efter höjningen säger inget om hur många som avstår på grund av den höjda avgiften. Dessutom har många glesat ut samtalen eller minskat antal samtal, vilket kan vara en konsekvens av avgiftshöjningen. Sannolikt påverkar det kvaliteten i insatsen.

Med tanke på den värdefulla roll som en utbyggd familjerådgivning med alternativa arbetssätt skulle kunna spela i det förebyggande arbetet är det väl värt att även utreda kostnader och konsekvenser av en avgiftsfri familjerådgivning som motionen föreslår. Enligt vår uppfattning förutsätter dock en avgiftsfri familjerådgivning en betydligt breddad verksamhet vad gäller språk, kulturkompetens, geografisk förläggning, utåtriktat arbete etc.

Det är också viktigt att göra en seriös undersökning om hur avgiftens storlek påverkar familjers beslut att vända sig till familjerådgivningen. Avgiften får enligt förarbeten (Prop 1993/94:4) inte vara så hög att den gör att enskilda inte vänder sig till familjerådgivningen.

ÄRENDET

Kommunfullmäktige beslutade att höja besöksavgiften inom familjerådgivning från 250 kr till 450 kr november 2009. Motionären Roger Mogert (S) föreslår i motion (2011:5) att avgiften för familjerådgivning åter sänks till 250 kr samt att kostnader och konsekvenser av en avgiftsfri familjerådgivning utreds.

BEREDNING

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, socialnämnden, Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd, Skärholmens stadsdelsnämnd och Älvsjö stadsdelsnämnd för yttrande.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 14 juni 2011 har i huvudsak följande lydelse.

År 2009 infördes kundvalsmodell för familjerådgivningen i Stockholms stad. Under år 2008 genomfördes ungefär 6 500 samtal, år 2009 ökade antalet samtal med 90 procent till ungefär 12 330. Jämfört med 2008 har 60 procent fler familjer fått rådgivning under år 2010 och det finns i dagsläget ingen kö. Antalet samtal har stabiliserats år 2010 till cirka 10 400. Således är det fler familjer som söker och får hjälp år 2010 än år 2008. För familjer vars ekonomi ligger i nivå med eller under normen för försörjningsstöd finns möjlighet till avgiftsbefrielse för familjerådgivning. Stadsledningskontoret kan konstatera att det inte förekommit att någon familj avstått från familjerådgivning på grund av den ökade kostnaden eftersom ungefär samma antal familjer fortfarande besöker familjerådgivningen. Vidare kan stadsledningskontoret konstatera att de familjer som har rätt till försörjningsstöd har rätt till avgiftsbefrielse vilket innebär att avgiftens stölek för de mest utsatta inte är relevant.

I den kundundersökning som socialnämnden genomförde 2010 finns några negativa kommentarer om prishöjningen men också kommentarer om att höjningen var rimlig vilket också stödjer stadsledningskontorets åsikt att en avgiftssänkning inte ska föreslås.

Socialnämnden

Socialnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 19 april 2011 följande

1. Socialnämnden hänvisar till tjänsteutlåtandet som svar på remissen.

2. Socialnämnden överlämnar ärendet till kommunstyrelsen.

Reservation anfördes av vice ordföranden Roger Mogert m.fl. (S), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av ledamoten Stefan Nilsson m.fl. (MP) och ledamoten Inger Stark (V), *bilaga 1*.

Socialförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 7 mars 2011 har i huvudsak följande lydelse.

Kommunfullmäktige beslutade i samband med budgeten för 2010 att samtalsavgiften för familjerådgivning skulle höjas från 250 kr till 450 kr fr.o.m. den 1 januari 2010. Samarbetssamtal gällande det gemensamma föräldraskapet efter en separation är fortsatt avgiftsfria.

Stockholms stad införde kundval för familjerådgivning 2009. Under år 2008 genomfördes ungefär 6500 samtal, år 2009 ökade antalet samtal med 90 % till ungefär 12330. Den mycket stora ökningen får antas ha berott på den kö som fanns innan kundvalet och som arbetades av under 2009. År 2008 var kön för att komma till familjerådgivning i snitt 39,25 dagar. Jämfört med 2008 har 60 % fler par/familjer fått rådgivning under år 2010 och det finns ingen kö. Antalet samtal bör därför ha stabiliserats år 2010. Således är det fler par/familjer som söker och får hjälp år 2010 än år 2008.

För par/familjer vars ekonomi ligger i nivå med eller under normen för försörjningsstöd finns möjlighet till avgiftsbefrielse för familjerådgivning. Under år 2010 sökte fem (5) par/familjer avgiftsbefrielse, två (2) ansökningar beviljades och tre (3) avslogs. I procent räknat sökte ca 0,2 % avgiftsbefrielse under år 2010, 0,06 % beviljades detta.

Det genomfördes ca 10 400 samtal år 2010 (familjerådgivning och samarbetssamtal¹). Nedan redovisas procentuell fördelning av antal samtal i behandlingsserien.

Antal samtal	Procent
1	20
2-4	45
5-8	22
9-	13

Ungefär 6 400 personer besökte familjerådgivning (inklusive samarbetssamtal) under år 2010, omräknat till par² 3 200. Skillnaden i antal personer som besökte familje-

¹ Samarbetssamtal utgör ca 6-9% av totala antalet samtal

rådgivningen år 2009 är marginell³ medan antalet samtal har sjunkit med ca 16 % (från 12 330 samtal år 2009).

Socialförvaltningen har inga uppgifter på att par avstår familjerådgivning på grund av kostnaden då ungefär samma antal personer besöker familjerådgivningen som innan avgiftshöjningen. Antal samtal i behandlingsserien har dock minskat. I den kundundersökning som socialförvaltningen genomförde 2010 finns vissa negativa kommentarer om prishöjningen men också kommentarer om att höjningen var rimlig. Det finns möjlighet till avgiftsbefrielse för familjer med inkomst på eller under normen för försörjningsstöd men mycket få ansöker om detta i nuläget. Socialförvaltningen för statistik och följer utvecklingen av antal samtal och antal par som söker avgiftsbefrielse.

Socialförvaltningen beräknar att kostnaden för familjerådgivning i Stockholms stad skulle öka med minst 4,2–4,4 mkr/år om avgiftsfri familjerådgivning införs. Beräkningen grundas på nuvarande avgift och antalet samtal 2010. Samarbetssamtalen, som uppskattas utgöra 6-9 %, har räknats bort.

Socialförvaltningen bedömer att samtalsavgiften på 450 kr kan kvarstå men att förändringar i statistik bevakas noggrant. Förvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner ärendet.

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 18 maj 2011 att tjänsteutlåtandet utgör svar på remissen.

Reservation anfördes av vice ordföranden Mia Päärne m.fl. (S) och ledamoten Gunilla Bhur m.fl. (V), *bilaga 1*.

Reservation anfördes av ledamoten Jakob Dencker m.fl. (MP), *bilaga 1*.

Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 5 maj 2011 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningens synpunkter är att flertalet av invånarna i Rinkeby-Kista inte utnyttjar servicetjänster såsom familjerådgivning. Vore benägenheten att söka familjerådgivning lika stor inom Rinkeby-Kista stadsdelsområde som inom staden i övrigt skulle i storleksordningen 300-350 personer söka sådan per år. Tillgänglig statistik redovisar att inom Rinkeby-Kista söker en tiondel eller mindre sådan rådgivning. Det finns sannolikt flera skäl som bidrar till att det är så, bland annat mot bakgrund av att cirka ¼

² Flertalet samtal består av två personer. Ibland kan dock familjerådgivningen ges till en enskild person eller till hela familjen (vanligen föräldrar och barn).

³ År 2010 = 6430 personer, år 2009 = 6471 personer, en minskning med 0,6 %

av befolkningen har utländsk bakgrund; språk och kulturkompetens hos familjerådgivarna, avgiftens storlek, det geografiska avståndet till denna typ av servicetjänst som i allt väsentligt är lokaliserad till innerstaden. Visserligen kan en del av befolkningen inom Rinkeby-Kista tillgodose sitt behov av rådgivning genom egna nätverk, men förvaltningen anser att tillgängligheten till professionell familjerådgivning behöver öka – inte minst ur ett kvinnoperspektiv. För att fler ska få tillgång till familjerådgivning, anser förvaltningen att det vore bra om alternativa arbetsätt kunde utvecklas för att öka tillgängligheten till familjerådgivning för invånarna i Rinkeby-Kista. Förvaltningen kan konstatera att avgiftshöjningen den 1 januari 2010 inte medförde några synliga förändringar i efterfrågan mellan åren 2009 och 2010, men anser att den statistik som nu kan redovisas är alltför bristfällig för att dra bestämda slutsatser om avgiftshöjningens effekter.

Skärholmens stadsdelsnämnd

Skärholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 19 maj 2011 att som sitt yttrande till kommunstyrelsen överlämna detta tjänsteutlåtande.

Reservation anfördes av Robert Lagergren (S) med stöd av (V) och (MP), *bilaga 1*.

Skärholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 10 mars 2011 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen delar åsikten att familjerådgivning är en värdefull förebyggande insats, som framförallt kan bidra till att hjälpa barn som riskerar att fara illa i samband med föräldrars konflikter.

Den erfarenhet familjerättesverksamheten i Skärholmen har, är att många av de familjer som kommer i kontakt med stadsdelen i familjerättsfrågor är i behov av familjerådgivning. Många av dessa familjer har en ansträngd privatekonomi. Huruvida dålig ekonomi hindrar dessa familjer att ta hjälp från familjerådgivning har vi inte kunskap om. Tydligt är dock att det under de senaste åren finns ett allt större intresse av frivilliga samarbetsamtal, som syftar till att hjälpa föräldrar att vid en separation komma överens i frågor som rör barnen. Vi kan också konstateras att av de barnärenden som blir aktuella för utredning enligt socialtjänstlagen i stadsdelen, handlar närmare hälften om våld i nära relationer. Det finns således ett behov av förebyggande insatser vad gäller föräldrars konflikter. Genom att sänka avgiften för familjerådgivning ökas tillgängligheten för denna insats gentemot föräldrar med små inkomster.

Mot denna bakgrund stödjer förvaltningen förslaget om avgiftssänkning av familjerådgivning samt utredning om möjlighet till avgiftsfri familjerådgivning.

Älvsjö stadsdelsnämnd

Älvsjö stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 19 april 2011 att stadsdelsnämnden överlämnar detta tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation anfördes av ledamoten Majvi Andersson m.fl. (S) och ledamoten Sebastian Wiklund (V), *bilaga 1*.

Älvsjö stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 5 april 2011 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen menar att en kartläggning i första hand bör genomföras av om antalet par och besökstillfällen har minskat sedan besöksavgiften höjdes innan ställning tas till om avgiften ska förändras.

RESERVATIONER M.M.

Socialnämnden

Reservation anfördes av vice ordföranden Roger Mogert m.fl. (S) enligt följande.

1. Socialnämnden ställer sig bakom förslaget att återgå till tidigare kostnad 250 kronor för familjerådgivningssamtal.
2. Socialnämnden sänder remissvaret till kommunstyrelsen.

Den verklighetsbeskrivning vi har fått ta del av ser ut på följande sätt:

Då beslutet om höjning av avgiften från 250 till 450 kronor trädde i kraft avbröt många par på kommunens familjerådgivningsbyrå kontakten med hänvisning till kostnaderna och andra glesade ut besöken av samma skäl. Färre hörde av sig på den telefonomfattning, som numera är första steget till en kontakt med familjerådgivningen. Kanske hade folk varit inne på hemsidan och läst om besöksavgiften – och givit upp.

Den slutsats man drar av att få människor söker avgiftsbefrielse är befängd. Avgiftsbefrielse kräver en inkomstnivå på eller under vad som gäller för försörjningsstöd. Den nivån är som bekant mycket låg. En bråkdel av familjerna har så låg inkomst lyckligtvis. Därför blir argumentet inte hållbart. Även med mer normala inkomster är 450 kronor per rådgivningssamtal kännbart. Och det gäller ju 450 kronor gånger 5 eller 10 eller ibland 15 gånger.

Ätgärden med avgiftshöjningen fungerar- och är förmodligen tänkt att fungera - på två sätt:

- dels ger den ett tillskott till kommunens kassa med 200 kr gånger antalet samtal
- dels minskar den kommunens utgifter med 1450 kr (stadens kostnad för rådgivning hos privata vårdgivare 2010) gånger ett okänt antal besök, som aldrig blir av därför att folk inte har råd med avgiften.

Hösten 2009 kom förslaget om avgiftshöjning. Syftet var att hålla kostnaderna nere, eftersom efterfrågan ökat markant med flera aktörer och val. Effekt av höjningen blev att tillgängligheten minskade, särskilt för resurssvaga grupper.

Enligt socialtjänstlagen ska kommunen sörja för att familjerådgivning erbjuds dem som begär det. Alltså inte bara dem som har råd att begära det. Enligt tillämpningsföreskrifterna får kommunen ta ut avgifter, men avgifterna bör inte läggas på en sådan nivå att de avhåller enskilda från att vända sig till den kommunala familjerådgivningen.

Det har nog aldrig tidigare förekommit att kommunen höjer kostnaden för en social tjänst till närmast det dubbla. Särskilt som familjerådgivning är en oerhört viktig förebyggande insats, något alla partier brukar värna om.

Reservation anfördes av ledamoten Stefan Nilsson m.fl. (MP) och ledamoten Inger Stark (V) enligt följande.

Socialnämnden föreslår

1. att avgiften för familjerådgivningen sänks till i första hand 250 kronor och
2. att kostnader och konsekvenser av en ytterligare avgiftssänkning utreds.
3. Därutöver vill vi säga följande.

Avgiften för familjerådgivning bör vara låg och ligga på samma nivå som egenavgiften när man besöker vårdcentral, i nuläget 150 kronor. Att människor har möjlighet att få hjälp av Familjerådgivningen kan i allra högsta grad bidra till att större och mer utdragna konflikter kan undvikas. Familjerådgivning som är lätt tillgänglig kan även bidra till att förebygga föräldrars våld mot varandra eller mot sina barn.

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av vice ordföranden Mia Päärne m.fl. (S) och ledamoten Gunilla Bhur m.fl. (V) enligt följande.

- Att bifalla motionen
- Att därutöver anföra följande

Familjerådgivning är ett viktigt inslag i förebyggande arbete riktat till familjen. Ska detta vara en verklighet för flertalet boende så krävs att kostnaden för familjen är rimlig.

Som förvaltningen framhåller i tjänsteutlåtandet har Stockholm den näst högsta avgiften i länet. Flera borgerligt styrda kommuner har avgifter som är ca 300 kronor lägre än Stockholm. Detta är inte acceptabelt för en rik kommun som Stockholm.

Vi instämmer i förvaltningens syn att det vore bra om alternativa arbetssätt utvecklas för att öka tillgängligheten till familjerådgivning i bl. a. Rinkeby-Kista.

Reservation anfördes av ledamoten Jakob Dencker m.fl. (MP) enligt följande.

- Att bifalla motionen
- Att därutöver anföra

Det är olyckligt att avgiften för familjerådgivning har höjts från 250 kr till 450 kr. P.g.a. den höga arbetslösheten i Rinkeby-Kista som på många håll leder till svåra ekonomiska problem antar vi att många par i Rinkeby-Kista tvekar inför att uppsöka familjerådgivningen med tanke på den höga avgiften.

Många med invandrarbakgrund i Rinkeby-Kista använder sig troligen i första hand av de resurser som man finner i den ”utvidgade familjen” (extended family) när man söker att lösa problem inom familjen eller äktenskapet. Den ökade avgiften gör rimligtvis att fler undviker att söka hjälp från kommunen, vilket leder till att man går miste om professionellt stöd i vissa situationer då det vore bäst. Vi anser att avgiften ska sänkas tillbaka till 250 kr i ett första steg, och kanske sänkas ytterligare senare. Vid en jämförelse med andra kommuner ser man att vissa ligger mycket lägre än Stockholm. Upplands Väsby tar t ex. bara 125 kronor för ett besök hos familjerådgivningen.

Kanske behövs det också insatser för att göra invånarna i Rinkeby-Kista medvetna om att familjerådgivningen finns.

Skärholmens stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Robert Lagergren (S) med stöd av (V) och (MP) enligt följande.

1. Stadsdelsnämnden beslutar att som sitt yttrande till kommunstyrelsen överlämna detta tjänsteutlåtande.
2. Omedelbar justering.

Att därutöver anföra

Vi instämmer i förvaltningens förslag till tjänsteutlåtande samt håller med motionärens förslag till beslut att avgiften sänks och utreds. Vidare håller vi med motionären om att en konsekvensanalys ska genomföras.

Vi bör även ta hänsyn till att våra invånares medelinkomst är hälften så högt som invånarna som bor i innerstaden. Därför bör rådgivning av denna sort som gynnar vår stadsdel vara kostnadsanpassad efter dess invånare.

Man ska även utreda möjligheten till införande av ett högkostnadsskydd till familjer som behöver flera avstämningsmöten.

Älvsjö stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av ledamoten Majvi Andersson m.fl. (S) och ledamoten Sebastian Wiklund (V) enligt följande.

Att bifalla motionen.

KOMMUNFULLMÄKTIGE

Motioner

Bilaga 2

2011:5

2011:5 **Motion av Roger Mogert (S) om avgiften till familjerådgivning**
Dnr 325-303/2011

Familjerådgivningens uppgift är dels att hjälpa par med relationssvårigheter att förändra eller upplösa sin relation, dels att vid skilsmässa hjälpa föräldrar till ett fortsatt samarbete kring barnen, s.k. samarbetsamtal.

Familjerådgivning blev en lagstadgad verksamhet den 1 januari 1995 för alla kommuner. Längre var besöken på familjerådgivningen helt gratis och i flera kommuner är besöken fortfarande avgiftsfri.

Sedan 2009 bedrivs verksamheten i Stockholm dels av kommunens egen byrå, dels av privatpraktiserande rådgivare genom ett så kallat kundval. Den 12 november 2009 beslöt kommunfullmäktige om en höjning av besöksavgiften inom familjerådgivningen från 250 kronor per par och besökstillfälle till 450 kronor.

I Dagens Nyheter den 28 oktober 2009 motiverade socialborgarrådet Ulf Kristersson (M) förslaget till avgiftshöjning på följande sätt: ”om jag ställer familjerådgivning mot hemlöshet och barn som blir slagna, så tycker inte jag att den är den mest prioriterade uppgiften”.

Personalens uppfattning var att de flesta besökare tyckte avgiften på 250 kronor var ganska rimlig, även om den för många innebar en ekonomisk påfrestning. Givetvis vet man inte, hur många som avstår från kontakt med familjerådgivningen, därför att man inte har råd.

Under senare tid har allt fler sökt sig till familjerådgivning så kanske ska avgiftshöjningen ses som ett försök av majoriteten att minska antalet besökare. Hur som helst är avgiftshöjningen olycklig och bör snarast avskaffas.

Att som det moderata socialborgarrådet ställa hemlösa mot par med samlevnadsproblem, arbetet med de allra mest utsatta, mot en kvalitativt högtstående förebyggande insats är cyniskt och okunnigt. Det vittnar också om en bristfällig ekonomisk analys. En hög konfliktnivå i sammanband med separa-

tioner skadar alla och kan skapa stora kostnader för samhället inom såväl sjukvården som socialtjänsten.

Med anledning av ovanstående förslår jag att

1. avgiften för familjerådgivningen sänks till i första hand 250 kronor
2. kostnader och konsekvenser av en avgiftsfri familjerådgivning utreds.

Stockholm den 7 februari 2011

Roger Mogert